



International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume: 18 Issue: 2 Year: 2021

Evaluation of the works carried out by the Directorate of Disaster and Emergency Management (AFAD) in the Syrian crisis in the context of humanitarian diplomacy activities that Turkey prioritizes in foreign policy

Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığınca Suriye krizinde yürütülen çalışmaların Türkiye'nin dış politikada öncelendiği insani diplomasi faaliyetleri bağlamında değerlendirilmesi

Önder Bozkurt¹

Abstract

The concept of soft power and cultural diplomacy with assessing humanitarian diplomacy activities has been seen as the primary motivation in Turkey's international relations studies, especially in the last 20 years. In this study, in the Syrian crisis that has left its 10th year behind, activities carried out both in and outside of Turkey's boundaries were discussed in the context of humanitarian diplomacy and the subject was evaluated in all aspects. In the study, which consists of two main parts, firstly; the concept of humanitarian diplomacy, which symbolizes one of the last stages of public diplomacy, was mentioned. In the second part of the study, in the context of the management of the migration phenomenon in the Syrian crisis studies conducted with public institutions and non-governmental organizations under the coordination of AFAD Presidency were determined. In the conclusion

Özet

Kültürel ve yumuşak güç kavramları ile birlikte değerlendirilen insani diplomasi faaliyetlerinin, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde özellikle son 20 yılda ortaya koyduğu çalışmalarda temel motivasyon kaynağı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, 10. yılını geride bırakan Suriye krizinde, Türkiye'nin hem sınırları içinde hem de sınırları dışında yürüttüğü faaliyetler insani diplomasi bağlamında ele alınmış ve konu tüm yönleriyle değerlendirilmeye çalışılmıştır. İki ana bölümden oluşan çalışmada öncelikle; kamu diplomasisinin geldiği son aşamalardan birini sembolize eden insani diplomasi kavramı ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde, Suriye krizinde meydana gelen göç olgusunun yönetimi bağlamında AFAD Başkanlığının koordinesinde kamu kurumları ve sivil kuruluşlar ile birlikte yapılan çalışmalara değinilmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ise Türkiye'nin sınırları

¹ Dr., Kamu Görevlisi, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, bbozkurtonder@gmail.com,

 Orcid ID: [0000-0003-1152-3096](https://orcid.org/0000-0003-1152-3096)



part of the study, all kinds of crises beyond Turkey's borders besides ensuring its security, evaluations have been made on the benefits and contributions of the countries in the region, Europe and world peace.

ötesinde yaşanan her türlü krizde, sadece kendi güvenliğini sağlamanın ötesinde bölge ülkeleri, Avrupa ve dünya barışına olan fayda ve katkıları konusunda değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Keywords: Humanitarian Diplomacy, Syria Crisis, Migration, Humanitarian Aid, AFAD.

Anahtar Kelimeler: İnsani Diplomasi, Suriye Krizi, Göç, İnsani Yardım, AFAD.

[\(Extended English summary is at the end of this document\)](#)

GİRİŞ

21. yüzyılın başından itibaren küreselleşmenin artan yoğunluğu ile iklim değişikliği, çevre, su kaynaklarına erişim, bilim, kültür ve sağlık gibi yeni ve çok katmalı konu başlıkları, ulusal diplomasinin yanı sıra dünya çapındaki yeni diplomatik faaliyetler olarak gelişim göstermeye başlamıştır. Bu açıdan diplomasi giderek daha fazla parçalı hale gelmekte ve artık öncelikle iki taraflı değil, aynı zamanda çok taraflı, sadece hükümetler arası değil, aynı zamanda çok kurumlu ve çok işlevli (çok yollu diplomasi) bir yapıya dönüşmüştür. Bunun yanı sıra dışişleri bakanlıklarının imtiyazına münhasır olmayan ve diğer bakanlıklar, birden fazla özel aktör ve devlet dışı baskı grupları da yer almaya başlamıştır (Regnier, 2011, 1212). İletişim teknolojilerinin küreselleşmeyi hızlandırdığı ve kültürel farklılıkları çok yoğun bir şekilde etkiledikleri bu süreçte neredeyse tüm toplumların değerli özellikleri ve kültürel ifadeleri köklü değişimler geçirmektedir. Kültürel ilişkilerin, hükümet müdahalesi ve kültürel diplomasi olmadan doğal ve organik olarak büyüdüğü (Brooks, 2019, 3) göz önünde bulundurulduğunda, haliyle bu durumun birçok ülkeyi, kültürün çok homojen hale gelmesi anlamında “fazla küresel” hale getirdiği (Feigenbaum, 2002, 19) endişesini de ülke gündemlerine taşımaktadır.

Bu bağlamda küreselleşme ile ortaya çıktığı görülen bu yeni dünya düzeninde “büyük ülke” olarak adlandırılmak artık tek ölçüt olmayıp bunun yanı sıra “güçlü ülke” pozisyonuna da ulaşmak gerekmektedir. Bu bağlamda devletlerin, hedeflerine varmak amacıyla artık sadece askeri güç kullanarak ulaşabilecekleri kısa süreli kazanımların kalıcı olmadığına idrakinde olarak yaşanan 21. yüzyılda, uluslararası diplomaside 1990'lı yıllara kadar sürdüğü görülen soğuk savaş döneminin “sert güç” politikalarının aksine, “yumuşak güç” olgusunu (Tuncer, 2020, 441) hayata geçirme gayret ve rekabeti içinde buldukları görülmektedir.

Bu noktada her ülkenin uyguladığı yumuşak diplomasi araçlarının farklılığını da vurgulamak gerekmektedir. Dünyanın her yerinde yerel, ulusal, bölgesel ve küresel dinamikler değiştikçe farklı ülkeler, küresel görünümleri, kapasiteleri ve önceden var olan profilleri ile çeşitli diplomasi yöntemleri geliştirebilmektedirler. Örneğin kültür ve sanat sergileri, film endüstrileri, eğitim alanında öğrenci değişim politikaları, son dönemlerde artan etkisiyle sosyal medya platformlarının uluslararası nitelik kazanması gibi konu başlıkları kültürel faaliyetin halka duyurulmasında önemli katkılar sağlamakta, kültürel diplomasinin hem stratejik iletişim hem de ilişki açısından diplomasi inşasında oynadığı rolü göstermektedir (Demos, 2007, 23-30).

1. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Kavramları Bağlamında İnsani Diplomasi

Klasik anlamıyla gelenekli diplomasinin tanımına bakıldığında; bağımsız ülkelerin diğer devletlerin kanuni temsilcileri ve yetkilendirilmiş diplomatlarıyla ikili ilişkileri yönetme sanatı olduğu, buna mukabil kamu diplomasisi teriminin ise bir devletin diğer ülkelerin vatandaşlarıyla iletişim politikasını oluşturan (Tuncer, 2020, 439-440) ve bu bağlamda diplomasi alanında yapılan çalışmaların, artık sadece yetkilendirilmiş kamu temsilcileri tarafından yürütülen bir ilişkiler ağından

çıkarak üniversite öğretim elemanlarından öğrencilere, toplumun kanaat önderlerinden sanatçılara kadar doğrudan veya dolaylı bir şekilde sosyo-kültürel diyaloglarda bulunanlara ilave olarak, sosyal medya ve diğer dijital platformları vesile kılarak tek başına bireylerin bile diplomasi faaliyetinde bulunanlar (Purtaş, 2013, 13) olarak değerlendirilebileceği söylenebilir. Bu noktada, şemsiye bir kavram olarak kamu diplomasisi, politika oluşturma konusunda yumuşak güç unsurlarının değişen yöntemlerini de içine alacak şekilde tanımlanmakta ise de esasında bu iki kavramın farklı anlayışları yansıttığına vurgu yapmak gerekir. Bu bağlamda modern anlamda kamu diplomasisi kavramı ilk kez 1965 yılında ortaya çıkarken; yumuşak güç konsepti olarak adlandırılan “soft power” kavramının, aşağıda ayrıntılı olarak değinileceği üzere, ilk kez 1990 yılında Joseph Nye’in vesilesiyle uluslararası literatüre girdiği (Ekşi, 2016, 19) görülmektedir.

1990 yılında Joseph S. Nye (2004, XI) tarafından ortaya atılan ve aslında soğuk savaş sonrası dönemde 21. Yüzyıla yaklaşırken Amerika Birleşik Devletleri'nin küresel üstünlüğünü tahkim etmesinin farklı yollarına ilişkin çözüm arayışlarının bir ürünü olarak değerlendirilebilecek “yumuşak güç” kavramı, yine Nye'in tanımıyla; ülkelerin amaçlarına ulaşmak için daha önceleri kullandıkları askeri güç ya da ekonomik zorlamalardan ziyade kültür, politik idealler ve politikaların çekiciliğini kullanarak istediklerini elde etme yeteneği olarak ifade edilmektedir. Nye'e göre (2004, X-XIII), ülkelerin hayata geçirmeyi düşündükleri politikaları, başkalarının gözünde meşru görüldüğünde artık yumuşak güç kavramından söz edilebilir.

Temelde her şeyi içeren kamu diplomasisi tanımı içerisinde yer alan kültürel diplomasi çalışmaları ise milletlerin kendilerini dünyaya açıklamak için yapmış oldukları fikir alışverişleri, bilgi, sanat ve diğer yollarla farklı uluslar ve onların halkları arasındaki kültür yönlerinin karşılıklı olarak gelişmesini sağlamak için (Schneider, 2005, 147) sürdürülen faaliyetler olarak değerlendirilmektedir. Kültürel diplomasi çalışmaları bağlamında değerlendirilen yumuşak güç kavramı da zorlayıcı güç unsurları olarak görülen askeri ve mali güç kavramlarının ötesinde, içinde kültür ve değerler konularını barındıran çok boyutlu bir yaklaşım olarak kabul görmeye başlamıştır.

Soğuk savaş döneminden sonra devletlerarası ilişkilerde kültürel ve yumuşak güç olarak isimlendirilen bu yeni olguya, “arzu edilen çıktılarda elde edilebilmesi için öteki tarafın talep edilen tutum ve davranış değişikliğini kendiliğinden benimsemesi” tanımı ilave edilmesine karşın, aracı ve dolaysız güç unsurları olarak bilinen iktisadi ve askeri kaynaklar tamamıyla reddedilmemiştir. Son dönemlerde birçok devletin hayata geçirdiği diplomasi araçlarına bakıldığında, “hard power” denilen sert güç kaynağı olarak nitelendirilebilecek unsurların da belirli durum ve şartlar altında yumuşak güç faktörleri olarak değerlendirilebilecekleri görülmüştür (Yıldırım, 2019, 2571).

Nye, uluslararası politikada bir ülkenin yumuşak gücünün öncelikle 3 kaynağa dayandığını ileri sürmektedir. Bu kaynaklar ilk olarak diğerlerini cezbedebilecek yeterlilikte kültürel politikalar, ikinci olarak kaynak ülkenin hem içeride hem de dışarıda hayata geçirebileceği politik değer ve tutumları ve son olarak meşru ve ahlaki yetkiye sahip olarak görüldüklerinde kaynak ülkenin dış politika araçlarının uygulamaya geçirilmesi şeklinde (Nye, 2004, 11) sıralanmıştır.

Bilgi devrimi ve ekonominin küreselleşmesinin dünyayı küçülttüğünü ve dönüştürdüğünü ileri süren Nye, 21. Yüzyılın başında bu iki kuvvetin Amerika'nın gücünü arttırdığını ancak zaman içinde teknolojinin diğer ülkelere ve insanlara yayılacağını ve Amerika'nın göreceli üstünlüğünün azalacağını ifade etmektedir (Nye, 2004, 30). Nye, küresel dünyadaki gelişmelerin bir sonucu olan teknolojinin iki ucu keskin bir kılıç olduğunu, teknolojik ve sosyal değişimlerin bir yandan modern demokrasiler için savaş maliyetlerini daha fazla arttırdığını ama aynı zamanda teknolojinin aşırı grup ve bireylerin ellerinde olduğunda yıkıcı yeni bir takım anlamlar ortaya koyduğunu belirtmekte, bu nedenle de Amerika ve diğer ülkelerin yumuşak güce başvurmaları ve bunu daha iyi anlamaları gerektiğini ifade etmektedir (Nye, 2004, 21).

Nye (2009, 1-2), diplomatik ilişkilerde askeri ve ekonomik gücün önemini görmezden gelmediğini ve aslında “akıllı güç” adını verdiği kavramla hem zor hem de yumuşak gücün bir arada kullanılması gerektiğini ayrıca vurgulamaktadır. Nye, akıllı güç kavramını bir kavram olarak kendisinin 2013 yılında geliştirdiğini belirtmekte ve bu açıdan böyle bir kavramı kullanmasına sebep olarak da

yumuşak gücün tek başına dış politikadaki tüm sorunları çözemeyeceğine olan inancını dile getirmektedir.

1.1. İnsani Yardımlar Bağlamında İnsani Diplomasi

İnsani yardımlar bağlamında insani diplomasi çalışmalarına yönelik üretilen politikanın temelde üç kısma ayrıldığına vurgu yapılmaktadır. Bu kısımlar ilk olarak bir devletin yabancı ülkelerde yaşayan kendi vatandaşları ile iletişim kurularak onların yaşam şartlarını daha kolay kılmayı amaçlayan çalışmalar, ikinci olarak dünyanın farklı coğrafyalarında meydana gelen krizlerde yürütülen çalışmalar (örneğin Türkiye'nin Bangladeş'teki Arakan Müslümanlarına ve 2011 tarihinden bu zamana kadar Suriye'deki iç çatışmalar nedeniyle zorunlu göçe tabi tutulan sığınmacılara kadar dünyanın birçok ülkesinde yapmış olduğu insani yardımlar) ve son olarak uluslararası alanda Birleşmiş Milletler (BM) çatısı altında çok uluslu sivil toplum kuruluşları ile birlikte yürütülen insani yardım çalışmaları olarak sıralanmaktadır (Tuncer, 2020, 444).

Bu teorik açıklamaların ardından yumuşak güç unsurları arasında yer alan insani yardımları kısaca, doğa kaynaklı afetler veya siyasi, ekonomik krizler sebebiyle mağdur olan insanların yaşam şartlarını iyileştirmek, risk ve tehlikelerle karşı karşıya kalan bu insanlara iye, yeterli barınma imkanları ve sağlık desteği sağlama şeklinde sıralanabilecek faaliyet ve çalışmalar olarak tarif etmek mümkündür. Yapılan bu insani yardımlar, öncelikle ani müdahale gerektiren kriz hallerinde gerçekleştirilen ve arama kurtarma çalışmalarını kapsayan insani diplomasi faaliyetleri arasında yer bulmasına karşın, uzun dönemde mağduriyet oluşturan bu kriz halinin bertaraf edilememesi veya tesirlerinin devam etmesi durumlarında; tıbbi yardım, eğitim, lojistik ve ulaşım gibi farklı sektörlerde de gerçekleştirilebilmektedir. Dolayısıyla konuya bu açıdan bakıldığında, insani yardımların temel hareket noktasını insan yaşamının sürdürülmesi ve tehlikelere karşı korunması oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle, insani yardımlar bağlamında insani diplomasi çalışmaları; en temelde insanîyet ilkesi kapsamında, nasıl ve ne şekilde cereyan ederse etsin ve dünyanın hangi bölgesinde meydana gelirse gelsin bireylerin hayatını kurtarmayı ve insanların karşılaştıkları zarar ve mağduriyetlerini azaltmayı temel almakta (Yıldırım, 2019, 2569) veya bu sıkıntıları ortadan kaldırmak için yürütülen tüm diplomatik faaliyetlerini kapsamına dahil etmektedir.

Yukarıdaki açıklamalara ilave olarak insani yardımlar bağlamında insani diplomasi kavramını, son yıllarda daha çok gündeme gelen ve gerek siyasi krizler sonucu gerekse doğa kaynaklı afetler sebebiyle sıkıntı ve mağduriyetler yaşamış bireylerin temel ve zorunlu gereksinimlerinin temin edilmesini ana ilke olarak hedefleyen kamu kurumlarının veya sivil toplum kuruluşlarının çalışmaları olarak tanımlamak mümkündür. İnsani diplomasi faaliyetlerini amaçlayan kurum ve kuruluşları ise sorumlu buldukları alanlar açısından küresel, bölgesel ve mahalli konumda çalışma yürüten organizasyonlar şeklinde örgütsel bir yapı içinde bulduklarını ifade etmek gerekmektedir. Bu bağlamda sözü edilen bu birimlere küresel ölçekli çalışmaları nedeniyle Birleşmiş Milletlerin çatısı altındaki UNDP, UNHCR gibi örgütlenmeler, ulus ölçeğinde faaliyet yürüten Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi kamusal yapılanmalar örnek olarak gösterilebilir. Mahalli ölçekte görev alan ve bir noktada diplomasi yürütücüsü olarak zikredilebilecek diğer kesimlere örnek olarak sivil toplum örgütleri, sosyal hayatta nüfus ve itibar sahibi olan iş insanları, siyasiler ve din adamları (Dülger, 2017, 4-9) gibi kanaat liderleri örnek verilebilir.

İnsani diplomasinin karar vericileri ikna etmek olarak tanımlanabileceğini ifade eden Lauri (2018: 1-2), savunmasız insanların en temel insani yardımlara ulaşmaları konusunda, insani yardım kuruluşlarının sivil nüfusa erişiminin müzakere edilmesi gerektiğini ve bu bağlamda uluslararası hukuka saygı çerçevesinde destekleyici programlarının izlenmesini tavsiye etmektedir. Lauri gibi insani diplomasinin acil durumlarda sivillerin korunmasını teşvik etmek için uluslararası hukuka dayanması gerektiğini belirten Regnier de (2011, 1217), insani diplomasinin geleneksel ikili görüşmeyi veya çok taraflı diplomasiyi reddetmediğini aksine, olabildiğince verimli sonuç alınabilmesi amacıyla, ülke başkentlerinde ve sahada konvansiyonel diplomasi ile koordineli bir çalışma yürütülmesi gerektiğini dile getirmektedir.

Buradan tekrar insani diplomasi kavramına dönülecek olunursa Regnier'in (2011, 1212) ifadesine göre insani diplomasi, insani yardım çalışmalarında aktif olan ulusal ve uluslararası kuruluşların politika ve uygulamalarına atıfta bulunmakta ve insani diplomasi terimi, sadece insani yardım kuruluşları tarafından değil, aynı zamanda insani yardım departmanlarından oluşan ulusal işbirliği kurumları ve bakanlıklar (dışişleri, savunma, kalkınma, sivil koruma) tarafından da ulusal veya uluslararası acil durumlara müdahale etmek için kullanılmaktadır. Bu bağlamda Regnier, insani diplomasi'nin hem risk önleme hem de kriz yönetimi ile ilgili bir süreç olduğunu ifade etmektedir.

Aslında Regnier bu açıklamalarıyla insani diplomasi'nin iki temel ayrımı bulunduğunu kastetmektedir. Buna göre, insani yardımların ilk ayrımı afet diplomasi olarak tanımlanırken; ikinci ayrımının ise insani müdahale diplomasi olarak adlandırılması gerektiğidir. Bu açıklamaların ardından genel anlamıyla insani diplomasi tanımlamasının bünyesinde 2 kavramı ihtiva ettiği, ilkinin “müdahale diplomasi” ve ikincisinin ise “afet diplomasi” olarak nitelendirildiği görülmektedir (Dülger, 2017, 5).

Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezinin (TASAM) raporunda da vurgulandığı üzere insani diplomasi terimi; ülke içinde veya ülke dışında meydana gelen kriz durumlarında, incinebilir grupların ve zorda kalan insanların yaşadıkları sıkıntıların giderilmesi, her türden tehlike ve risklere karşı toplumda yerleşmiş bir farkındalık kültürünün sağlanması amacıyla sorumluluk mevkiindekilere görevlerini tanımlayan bir süreci içermektedir (İnsani Diplomasi Çalıştayı Sonuç Raporu-2017). Buna ilaveten insani yardım ve müzakere aşamalarının aynı zamanda bir iletişim stratejisi olarak ilgili tüm paydaşlarla yakın iş birliği içinde ve uluslararası normlara uygun olarak kalıcı ve çözüm odaklı stratejilerin geliştirilmesini içerdiğini ayrıca ifade etmek gerekmektedir. Buradan çıkarılabilecek sonuç ise dünya genelinde yardıma ihtiyacı olan insanlara yapılan dış yardımların aslında ülkelerin yumuşak güç potansiyelinin bir yansıması olarak değerlendirilmesi ve bu noktada insani diplomasi'nin gittikçe gelişen bir diplomasi çeşidi olduğunun kabul edilmesi gerektiğidir.

1.2. Türkiye'nin Dış Politikada Öncelendiği İnsani Diplomasi Çalışmaları

Türkiye'nin dış politikada 21. Yüzyılın başlamasıyla birlikte paradigma dönüşümü yaşadığını ve bunun etkilerinin de son 20 yıldır artan bir hızla devam ettiğini belirtmek gerekmektedir. Bu açıdan ilk kayda değer gelişmeyi, iki kutuplu dünya düzeninin tanımlaması olan soğuk savaşın bitmesi ile 90'lı yılların başında tecrübe eden Türk dış politikası, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2000'li yılların başında yönetime gelmesiyle birlikte uluslararası siyasette yeni bir zaman dilimine girmiştir. Bu zaman diliminde dış politikada artık daha aktif bir anlayışın oluşmaya başladığı görülmektedir. Türk dış politikasındaki bu yeni paradigma algısı, etkisini Balkanlar, Kafkaslar, Körfez ülkeleri gibi yakın coğrafyalarla birlikte Afrika kıtasındaki açılımlarla göstermeye başlamış (Oğurlu, 2017, 50), AFAD ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi yeni kurulan idari birimlerle somut bir niteliğe bürünmüştür. Bu somut adımların sadece Afrika özelinde yansıması 2010 yılında olmuş ve Türkiye'nin Afrika ülkelerine ilişkin ortaya koyduğu vizyonun temel ilkelerini oluşturan “Afrika Strateji Belgesi”nin kabul edilmesiyle birlikte, Afrika kıtasındaki devletlerle yürütülen ikili iş birliği mekanizmaları yeni bir boyut kazanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'nin bu kıtada varlık gösteren devletlere yönelik gerek resmi kalkınma yardımları ve insani yardım faaliyetleri gerekse sivil toplum örgütleri ile ortaya koyduğu projeler, Türkiye'nin son dönemlerde yürüttüğü yumuşak güç unsurlarının belli bir program ve esaslar dahilinde hayata geçirilmesinin dikkate değer göstergelerinden (Oğurlu, 2017, 53) biri olmuştur.

Geçtiğimiz birkaç yılda Türkiye, dünyanın en büyük insani yardım yapan ülkesi olmuştur. Türkiye'nin dış ilişkilerinde artan insanîyetperver duruşu Asya ve Afrika'da kalkınma planları ve güvenlik iş birliği noktasında hem yeni zorlukları hem de fırsatları beraberinde getirmiştir (Lauri, 2018, 3).

Türkiye'nin son yıllarda uygulamaya koyduğu yumuşak güç politikaları kavramını ilk olarak kullanmaya başlayan ve yukarıdaki kısımlarda geniş olarak açıklandığı üzere Joseph Nye'nin tanımından yola çıkarak Türkiye'nin ince güç kapasitesi şeklinde tanımlayan Kalın (2010, 53), ince güç teriminin Türkiye için henüz yeni bir kavram olduğunu ve 2010 yılında o zamanki Başbakanlık'a bağlı

bir birim olarak “Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü”nün bu alanda görev yapacak şekilde oluşturulduğunu belirtmektedir. Kalın'a göre (2010, 55) Türkiye'nin tarihi ve kültürel birikimi, bulunduğu coğrafya, iktisadi imkânları ve temin ettiği demokrasi ortamı, Türkiye'nin ince güç kapasitesi olarak dikkate alınacak ve dış siyasette atılacak adımlar bu unsurlara göre şekillenecektir.

Dışişleri Bakanlığı tarafından 2019 yılında yayımlanan raporda, Türk Dış Politikasının son yıllarda yaşadığı dönüşüm ve geldiği aşama anlatılmış ve bu bağlamda dış politika anlayışında “girişimci” ve “insani” yaklaşımın esas alındığı özellikle ifade edilmiştir. Dışişleri Bakanlığının yayınladığı bahse konu raporda, girişimci ve insani yaklaşım temelinde geliştirilen ve yumuşak güç unsurları olarak ele alınabilecek olan kültürel diplomasinin etkin bir şekilde kullanılması gerektiği konuları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Raporda ayrıca, Türkiye'nin Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, TİKA, Diyanet İşleri Başkanlığı, AFAD ve Yunus Emre Enstitüsü gibi yeni kurulan birimleri ve de bu kurumların güçlü işbirliği ile dünyanın farklı coğrafyalarında sürdürülen insani yardım çalışmalarından bahsedilmekte ve bu kapsamda sayıları 250'ye yaklaşan dış temsilcilikler vasıtasıyla uluslararası alanda etkin bir temsil kabiliyetinin sağlandığından söz edilmektedir (<https://www.mfa.gov.tr/site/html/2020-girisimci-insani-dis-politikamiz.pdf>).

Bu bağlamda, Türkiye'nin küresel ölçekte sosyo-ekonomik yoksunluk içinde bulunan ülkelere yönelik başlattığı kalkınma yardımları (<http://www.mfa.gov.tr/turkiyenin-kalkinma-isbirligi>) sürecinden de söz edilmelidir. Son yıllarda hayata geçirilen ve proaktif dış politika anlayışının bir yansıması olan Resmi Kalkınma Yardım Programlarını, siyasi krizlerden iç çatışmalara ve doğa kaynaklı felaketlerden kitlesel göçlere kadar zorda ve sıkıntıda kalan ülkelere ilişkin yürütülen acil müdahaleyi gerektiren insani yardımlar çalışmalarının yanı sıra, kriz hali yaşayan ülkelerin bu durumdan kurtarılmasını içeren eğitim, sağlık ve altyapı yatırımları gibi sosyal ve ekonomik alanları kapsayan kaynak tahsisleri şeklinde değerlendirmek mümkündür.

Dışişleri Bakanlığının bu yeni dış politika vizyonu, aslında yakın zamanlarda kurmuş olduğu yeni birimleri ile bürokrasi alanında vücut bulmuş ve bu haliyle kamu diplomasisinde ve yumuşak güç politikalarının hayata geçirilmesi noktasında kurumlaşma yoluna gidilerek işin sürekliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Buna göre Dışişleri Bakanlığı bünyesine eklenen Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü, Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğü, Andlaşmalar Genel Müdürlüğü, Kültürel Diplomasi Genel Müdür Yardımcılığı ve Diplomasi Akademisi Başkanlığı gibi birimler yeni kurulan bu yapılar örnek olarak gösterilebilir (Ekşi, 2016, 25).

Bu noktada AFAD açısından bir parantez açılması gerekirse; 2009 yılında 5902 sayılı Kanunla (Resmî Gazete, 17/06/2009-27261) kurulan bu teşkilatın görevleri arasına, 2018 yılında çıkarılan 4 nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Resmî Gazete, 15/7/2018-30479) ile insani yardım faaliyetleri dâhil edilmiştir. AFAD Başkanlığının görev tanımı içinde yer alan insani yardım kavramı da; doğa kaynaklı felaketler, siyasi krizler ve sosyal çatışmalar neticesinde meydana gelen açlık, susuzluk, kıtlık, geçici barınma, salgın hastalık ve benzeri nedenlerle ihtiyaç sahibi olan yerler için uluslararası toplumun istikrarında önemli bir unsur olması nedeniyle siyasi, ekonomik ve askeri amaçlardan bağımsız bir şekilde yapılacak yardımlar olarak ifade edilmiştir. Üstelik bahsi geçen mevzuat ile birlikte insani yardımları yürütmek üzere AFAD Başkanlığı bünyesinde “Dış İlişkiler ve Uluslararası İnsani Yardım Dairesi Başkanlığı” kurulmuş ve bu birime, küresel ölçekte acil müdahaleyi gerektiren insani yardım faaliyetlerini yürütmek ve bu konularda çalışma yapan tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak görevi verilmiştir.

Yukarıda açıklanan bilgiler ve yapılan değerlendirmeler bağlamında, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde yumuşak güç kullanan ülkeler arasındaki sıralamasının da yükseldiği bu konuda araştırmalar yapan bazı uluslararası kuruluşların yayınladığı verilerden anlaşılmaktadır. Bu açıdan ülkelerin dünya çapında görünüm endekslerini yayınlayan explora.globalpresence.org adresinde açıklanan bilgiler değerlendirildiğinde; Türkiye'nin kültürel ve yumuşak güç potansiyelinin kullanımına yönelik 2011-2018 yıllarına ait değerlerin devamlı bir yükseliş içinde olduğu görülmektedir. Bu noktada 2011'e ait verilere bakıldığında endeks değerinin 51.0 olduğu, aradan geçen 7 yılın sonunda 2018'e gelindiğinde bahsi geçen bu değer 148,9 olarak kaydedildiği görülmüştür. Bu bilgilere göre, Türkiye'nin yumuşak

güç politikalarının kullanımına yönelik endeks verilerinin son yıllarda kayda değer ölçüde yükseliş gösterdiğini söylemek mümkündür. Yumuşak güç unsurlarının kullanımına ilişkin endeks değerlerindeki bu artış, devletlerarasında gerçekleştirilen derece ve sınıflandırmalara da pozitif yönde etki ederek 2011 yılında 24'üncü sırada yer alan Türkiye, 2018 yılına gelindiğinde 14'üncü sıraya yükselmiştir (Yıldırım, 2019, 2577). 2019 yılı verilerine göre de endeks değeri 176,3 olarak kayıt altına alınmış ve ülkeler arası yapılan araştırmada, sadece yumuşak güç sıralamasında Türkiye'nin 10'uncu sıraya yükseldiği belirtilmiştir. Ekonomi, savunma ve yumuşak güç unsurları konusunda niceliksel veriler yayınlayan söz konusu araştırma kuruluşundan elde edilen bilgilere göre, 2019 yılında da Türkiye'nin yumuşak güç unsurları arasında "göç ve turizm başlıkları" ilk iki sırada yer almaktadır (<https://explora.globalpresence.org>).

Bir diğer uluslararası kuruluş olan Kalkınma İnisiyatifleri Örgütü (Development Initiatives Organization) tarafından hazırlanan 2019 yılı Küresel İnsani Yardım Raporuna (Global Humanitarian Assistance Report) göre de Türkiye Cumhuriyeti, yapmış olduğu yaklaşık 8,5 milyar Amerikan dolarını bulan insani yardım faaliyetleri ile 2017 yılındaki gibi 2018 yılında da dünyanın en çok bağış yapan ülkesi olarak açıklanmıştır (<https://www.aa.com.tr//kuresel-insani-yardim-dunyanin-en-comert-ulkesi-tur>).

2. Suriye Krizi Sonrasında AFAD Başkanlığı Koordinasyonunda Yürütülen İnsani Yardım Faaliyetleri

Bu başlık altında ilk olarak 2011 yılı Mart ayından itibaren patlak veren Suriye krizi sonrasında oluşan dış göç baskısı karşısında, Türkiye'nin hayata geçirdiği "açık kapı politikası"ndan söz edilmiştir. Türkiye'nin uygulamaya koyduğu açık kapı politikası insani diplomasi alanında yeni bir anlayışını ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımın temel paradigması, baskı ve zulümden kaçarak Türkiye'nin sınırlarına sığınan hiçbir Suriyelinin geri gönderilmemesi ilkesine dayanmaktadır.

Bu kısımda incelenen ikinci konu başlığı ise Suriye'nin kuzeyindeki yerleşim bölgelerine ve bu alanlarda yapılan insani yardım faaliyetlerine ilişkindir. Bu açıdan Suriye'nin kuzeyinde AFAD'ın sorumluluğunda devam eden insani yardım çalışmaları, Türkiye'nin insani diplomasi faaliyetlerinde önemli bir yer tutmaktadır. AFAD'ın koordinesinde; Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Bölgeleri ile İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesinde gerek kamp gerekse şehir merkezlerinde yaşayan yaklaşık 5,8 milyon nüfusa ulaştırılan insani yardımlar, insani diplomasinin en temel unsurlarından biridir.

2.1. Türkiye'nin Uyguladığı İnsani Diplomasi Sürecinin Suriye Krizindeki Yansıması: Açık Kapı Politikası

Suriye'de 2011 yılının mart ayında başlayan gösterileri Esad yönetiminin acımasızca bastırması sonucunda, Türkiye başta olmak üzere Suriye'den çevre ülkelere yoğun bir göç dalgası başlamıştır. Esad'ın Rusya'nın hava desteğini de alarak sivillere yönelik askeri harekâtı sonucunda, özellikle Kuzey Suriye'den başlamak üzere Şam ve diğer güney şehirlerinden Türkiye'ye doğru düzensiz bir göç akışı olmuş ve Türkiye'de ilk göç edilen yer Hatay'ın Yayladağı ilçesi ve ilk göç dalgasında yer alan kişi sayısı da 252 olarak kayıt altına alınmıştır (Bozkurt, 2020, 43).

2012 yılı Mart ayında İçişleri Bakanlığınca yayımlanan Yönerge kapsamında, 29.04.2011 tarihinde başlayan ilk göç dalgası ile toplu göç hallerinde meydana gelen acil koruma gereksiniminin sağlanması amacıyla, iltica edilen devlete güvenli bir şekilde ulaşımın temin edilmesi, can güvenliği ve işkence riski taşıyan bölgeye "geri göndermeme prensibinin" hayata geçirilmesi ve bireylerin temel yaşam haklarını sağlamaya yönelik asgari ölçütlerin yerine getirilmesi olarak tanımlanan "geçici koruma statüsü", söz konusu Yönergenin esasını oluşturmuş (<https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>) ve bu vesileyle Türkiye, göç eden Suriyelilere yönelik "açık kapı politikasını" uygulayarak uluslararası göç literatürüne önemli bir kavramı ve yeni bir anlayışı kazandırmıştır.

İşte yaşanan bu göç dalgasına Türk hükümetinin verdiği cevap; hiçbir Suriyelinin geri gönderilmesine müsaade etmeden, insani bir sorumluluk anlayışıyla yürüttüğü "açık kapı" politikasıyla, ilk yirmi dört saat içinde AFAD Başkanlığı eliyle Hatay ilinde ivedi bir şekilde çadır kampların kurulması olmuştur. Takvimler 2014 yılını gösterdiğinde, yaklaşık 250 bin Suriyeli

göçmenin barındığı 10 ildeki çadır ve konteynerlerden oluşan 22 kamp alanı AFAD tarafından kurulmuştur (Sadık, Zorba, 2017, 19-20).

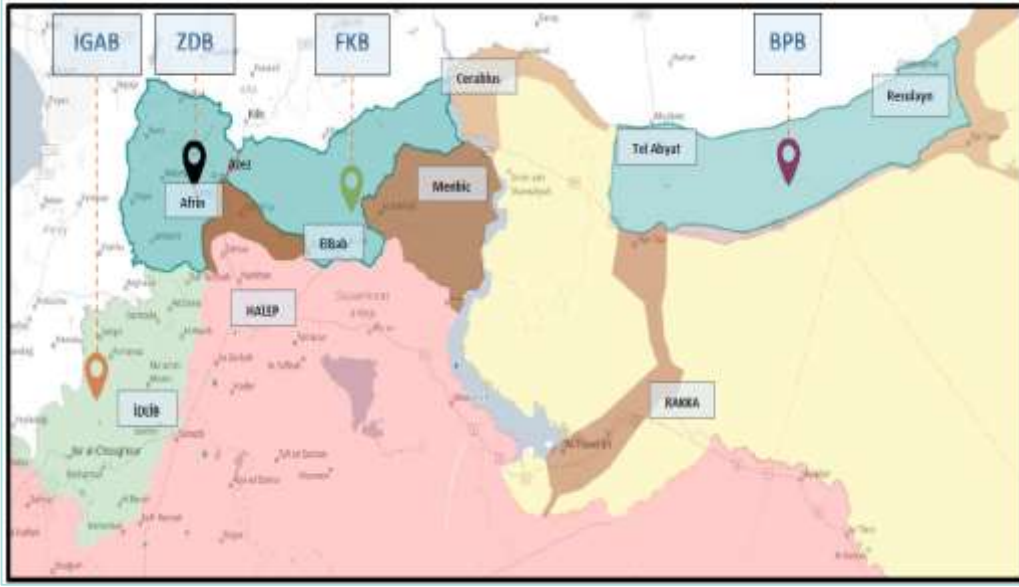
O dönemde 2014 yılı Aralık ayında, “Geçici Koruma Altındaki Yabancılara İlişkin Hizmetlerinin Yürütülmesi” konulu Başbakanlık Genelgesinde (2014/4); Türkiye’ye yönelik Suriye kaynaklı yaşanan göç dalgasında AFAD’ın koordinasyonunda yapılacak görevler tanımlanmıştır. Adı geçen Genelge ile Türkiye’ye sığınan yabancı uyruklu kişilerin zorunlu gereksinimlerinin temin edilmesi amacıyla Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) koordinasyonunda, İçişleri, Dışişleri, Sağlık, Millî Eğitim, Aile ve Sosyal Politikalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Gümrük ve Ticaret Bakanlıkları ve Kızılay’ın dahil olduğu birçok kamu kurumu ile sivil toplum örgütlerinin işbirliği çerçevesinde, Suriye Arap Cumhuriyeti’nden Türkiye sınırlarına doğru hareketlenen kitlesel nüfus akınlarmına yönelik alınacak tedbir ve yapılacak faaliyetlerin neler olduğu açıklanmıştır. Yine bahsi geçen Genelgeye göre, Türkiye’ye sığınan kişilerin barınma ihtiyaçlarının karşılanması için yapılması düşünülen geçici barınma alanlarının inşa edileceği yerlerin belirlenmesi görevi AFAD Başkanlığına verilmiştir. Bu genelge ile 2014 yılı Ekim ayında yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında, 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Türkiye’ye geçici koruma bulma amacıyla gelen Suriyelilerin “geçici koruma” statüsüne alındığı bir kez daha vurgulanmıştır.

AFAD tarafından Mart 2018’e kadar kurulup işletilen geçici barınma merkezleri bu tarihten itibaren Bakanlar Kurulu kararıyla İçişleri Bakanlığına bağlı bulunan ve 2013 yılında kurularak göç yönetimi alanında görev üstlenen önemli kurumlardan biri olan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne devredilmiştir (<https://www.afad.gov.tr/nufus-hareketleri-mart-ayitibariyle-devredildi>). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün açıkladığı bilgilere göre Türkiye, Suriye kaynaklı yaşanan bu insani kriz neticesinde meydana gelen göç dalgaları sebebiyle önceleri ülkenin farklı noktalarındaki 10 ilde kurulan ve sayısı 26’yı bulan geçici barınma merkezinde 256.971 Suriyeliye kapılarını açıp ev sahipliği yaparken; geçici koruma altındaki Suriyelilerin Türkiye’deki kalış sürelerinin uzaması sonucu sosyal uyumun sağlanmasını amacıyla insanların geçici barınma merkezleri dışında hayatlarını idame ettirmeleri desteklenmiş ve 16 Eylül 2020 tarihi itibarıyla 5 ilde 7 geçici barınma merkezinde 59.877 geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin barındırıldığı açıklanmıştır. Bunun dışında, geçici barınma merkezleri dışında 3,6 milyondan fazla geçici koruma sahibi Suriyelinin yaşamakta olduğu belirtilmiştir (<https://www.goc.gov.tr/gecici-korumadaki-suriyeliler>).

2.2. Suriye’nin Kuzeyindeki Yerleşim Bölgelerine İlişkin Genel Bilgiler ve AFAD’ın Sorumluluğunda Yürütülen Çalışmalar

İkinci dünya savaşından sonra tarihin en büyük insani krizlerinden biri olan Suriye krizi derinleştikçe, AFAD’ın Suriye’de yaptığı yardımlar ve sağladığı imkânlar da gelişmiştir. AFAD’ın Fırat Kalkanı, Barış Pınarı ve Zeytin Dalı Bölgelerinde göstermiş olduğu altyapı ve insani yardım başarısı Türkiye’de yaşayan Suriyeli mültecilerin gönüllü olarak ülkelerine geri dönmek istemelerine neden olmuştur. Bunun yanı sıra AFAD’ın Suriye’de yürüttüğü faaliyetler bu bölgelerin kalkınmasını hedef almıştır. Türkiye’deki tüm kurumların seferber olduğu bu çalışmalarda, AFAD koordinasyonunda Suriye’de insani yardımlara ek olarak bu bölgelerin sağlık, eğitim ve altyapı ihtiyaçlarını da yerine getirmek için çalışmalar yürütülmüştür.

Fırat Kalkanı, Barış Pınarı ve Zeytin Dalı Bölgelerinden sonra İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi olarak adlandırılan alanda ise Esad’ın sivillere yönelik başlattığı operasyonlar sonucu bölge yoğun bir göç dalgası ile karşı karşıya kalmıştır. Bu çerçevede İdlib bölgesinde, 2019 yılı Aralık ayından 2020 yılının Mart ayında kararlaştırılan ateşkes sürecine kadar tahmini olarak 960 bin kişi zorunlu olarak göç etmek zorunda bırakılmıştır. 2019 Aralık – 2020 Mart ayı arasında yaşanan göç dalgası sonrası ilan edilen ateşkes ile 180 bin kişi eski bölgelerine geri dönüş yapmışken, yaklaşık 780 bin kişi ise bölgede bulunan kamplarda yaşamlarına devam etmektedir. Söz konusu nüfus hareketi İdlib merkez, İdlib kuzeyi, sınırın sıfır noktasında kurulan kamplar bölgesine, sınırın Suriye tarafına yakın noktalarına, Zeytin Dalı Bölgesine ve Fırat Kalkanı Bölgesinde yaşanmıştır (AFAD Başkanlığı-2020).



Harita 1: Suriye'nin Kuzeyindeki Alanlara İlişkin Harita.

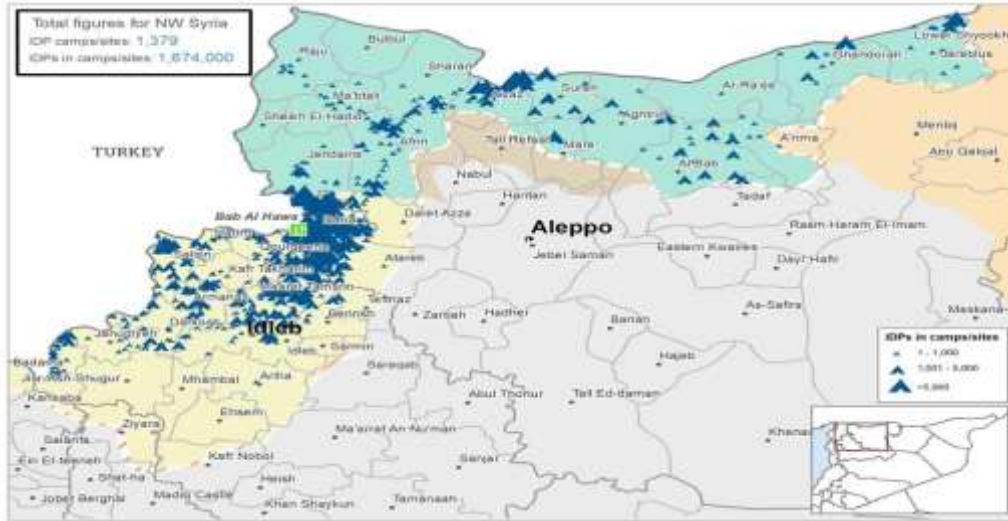
Kaynak: (<https://www.unocha.org/search>)

AFAD Başkanlığınca bölgede sürdürülen çalışmaları 4 ana noktada toplamak mümkündür. Bu bağlamda Suriye'nin kuzey bölgesinde AFAD'ın yapmış olduğu ilk iş, insani yardımların koordinasyonudur. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Bölgeleri ile İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesinde gerek kamp gerekse şehir merkezlerinde yaşayan yaklaşık 5,8 milyon nüfusa ulaştırılan insani yardımlar bunun en önemli göstergesi durumundadır. AFAD tarafından yürütülen ikinci çalışma konusu, adı geçen bölgelere yönelik lojistik destek ve planlama faaliyetleridir. Bu faaliyetler AFAD'a bağlı 4 il müdürlüğü personeli ve çeşitli illerden görevlendirilen AFAD danışman personeli ile sağlanmaktadır. Ayrıca AFAD'ın Kilis ilindeki Çobanbey sınır kapısında lojistik merkezi bulunmaktadır. Fırat Kalkanı Bölgesinde bulunan AFAD Çobanbey Lojistik Merkezine bugüne kadar giriş yapılan insani yardımlar 9.785 tıra ulaşmış olup Lojistik Merkezinde bulunan ekmek fırınında günlük 100.000 ekmek çıkarılmaktadır. Bu merkezden Çobanbey, El Bab, Azez, Cerablus, Aktarin, Souran, Maare, Afrin ve çevresinde bulunan 285 köye insani yardım malzemeleri ulaştırılmaktadır (AFAD Başkanlığı-2020).

AFAD tarafından Suriye'nin kuzeyinde yapılan üçüncü çalışma konusu da bölgelere yönelik nüfus hareketlerinin yerinde koordinasyonudur. Bu çerçevede bölgenin etrafındaki yerleşim yerlerine yönelik gerçekleşen nüfus hareketlerine bakıldığında; Hama Göçü 2017, Humus Göçü 2017, Doğu Guta Göçü 2018, İdlib Göçü 2019-2020 yıllarında olmak üzere toplamda 2 milyon kişilik nüfus hareketi yaşandığı bilgisi alınmıştır. AFAD Başkanlığınca bölgede sürdürülen çalışmalarının sonucusu ve belki de en önemlilerinden birisi kampların yönetimi konusudur.

AFAD Suriye krizinin başından beri ilk olarak ülke içinde sonrasında sınırın sıfır noktasında ve en son olarak sınır ötesinde kurulan kampların yönetimi konusunda önemli tecrübelerle sahip olup bölgedeki kampların yönetimine bakıldığında; Fırat Kalkanı Bölgesinde 9 ilçede 30 düzenli ve 90 dağınık halde kampların bulunduğu ve toplam nüfusunun 270 bin civarında olduğu, Zeytin Dalı Bölgesinde 2 düzenli kampın olduğu ve burada 5.100 kişinin yaşadığı, Barış Pınarı Bölgesinde herhangi bir kamp alanının bulunmadığı, İdlib'te kurulan 39 düzenli ve 1.218 dağınık kamp ile birlikte bölgede yaşayan nüfusun yaklaşık 1.400.000 kişiye ulaştığı görülmektedir. Bu bilgiler ışığında Suriye'nin kuzeyinde bulunan kamplarda toplam 71 düzenli ve 1.308 dağınık kamp alanlarında olmak üzere yaklaşık 1.675.000 kişinin adı geçen bu 4 bölgede barındığı anlaşılmaktadır (AFAD Başkanlığı-2021).

Suriye'nin kuzeyindeki çatışma bölgelerinde yaşam mücadelesi veren Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı Fırat Kalkanı, Barış Pınarı, Zeytin Dalı ve İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi olarak adlandırılan 4 bölge içinde, AFAD'ın diğer kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin işbirliğinde yürütmüş olduğu çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.



Harita 2: Suriye'nin Kuzeyi Kamp Bölgeleri Haritası.

Kaynak: (<https://www.unocha.org/search>)

Fırat Kalkanı Bölgesi

Fırat Kalkanı Bölgesinde önemli yerleşim yerlerinin Çobanbey, El-Bab, Cerablus, Azez, Maare, Aktarin ve Souran olduğu ve yukarıda bahsi geçen kamp alanlarında yaşayanlarla birlikte toplam nüfusun yaklaşık 1,3 milyon kişi olduğu ve Mart 2021 itibariyle Suriye'nin Kuzeyine 07.09.2016'dan itibaren toplam 428.481 kişinin geri döndüğü belirtilmiştir. Bölgedeki kamplarda yaklaşık 270.000 kişi (50.000'den fazla aile) yaşamakta olup bölgede 30 düzenli, 90 dağınık kamp olmak üzere toplam 120 kamp bulunmaktadır. Bölgede AFAD koordinasyonunda yapılan insani yardım dağıtım faaliyetleri kapsamında; 01.09.2016 tarihinden itibaren Türk Kızılay, yerli ve yabancı STK'lar tarafından çalışmalar yürütülmektedir. Buna göre, insani yardımların sağlanması amacıyla Öncüpınar, Çobanbey ve Karkamış Sınır noktaları kullanılmaktadır. AFAD Çobanbey Lojistik Deposu, 01.04.2017 tarihinde faaliyete başlamış olup bugüne kadar 9.785 tır yardım malzemesinin sevk ve dağıtımı yapılmıştır.

Fırat Kalkanı Harekât Bölgesinde insani yardımın başlama tarihi 08.12.2016 olup bölgede AFAD koordinasyonunda yerli ve yabancı STK'lar tarafından insani yardım malzemeleri, Çobanbey, ElBab, Azaz, Cerablus, Aktarin, Souran, Maare ve çevresinde bulunan 285 köye ulaştırılmaktadır (AFAD Başkanlığı-2021).

Barış Pınarı Bölgesi

Tel Abyad ve Rasulayn ilçeleri başta olmak üzere bölgede yaklaşık 235.000 kişi yaşamaktadır. Bölgede 321 köy ve mezra bulunmaktadır. Söz konusu bölgede kurulu bulunan bir kamp mevcut değildir. İnsani yardım çalışmaları, 15.10.2019 tarihinden itibaren AFAD koordinasyonunda Türk Kızılay, yerli ve yabancı STK'lar tarafından yürütülmektedir. Bugüne kadar toplam 321 noktada insani yardım malzemesi dağıtımı gerçekleştirilmiştir (AFAD Başkanlığı-2021). Suriye'nin Barış Pınarı Harekât Bölgesinde AFAD koordinasyonunda yerli ve yabancı STK'lar tarafından yapılan insani yardım faaliyetleri devam etmektedir.

Zeytin Dalı Bölgesi

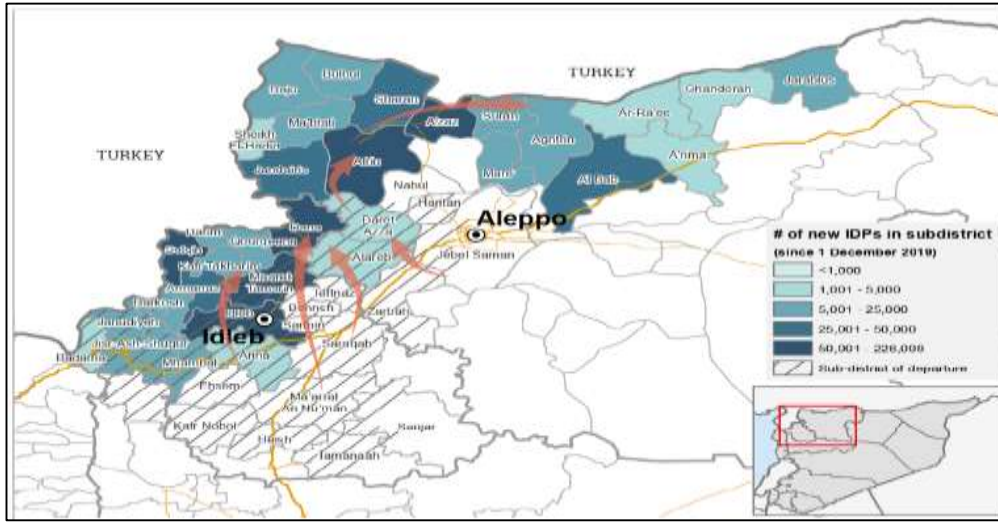
Bölgede 7 ilçe ve 297 köyde yaklaşık 460 bin kişi yaşamaktadır. Bölgedeki Türkiye tarafından kurulan düzenli 2 kampta toplam 5.100 kişi yaşamaktadır. İnsani yardım çalışmaları 29.01.2018 tarihinden itibaren AFAD koordinesinde Türk Kızılay, yerli ve yabancı STK'lar tarafından yürütülmektedir. Toplam 309 noktada insani yardım malzemesi dağıtımı gerçekleştirilmiştir (AFAD Başkanlığı-2021). Suriye'nin Zeytin Dalı Harekât Bölgesinde AFAD koordinesinde yerli ve yabancı STK'lar tarafından yapılan insani yardım faaliyetleri devam etmektedir.

Zeytin Dalı Bölgesinde AFAD'ın koordinesinde diğer kamu kurumları ile iş birliği halinde özellikle sağlık, eğitim ve temel insani yardımlar konusunda çalışmalar yürütülmektedir. Bu yardımların yanı sıra bölgede çeşitli meslek kursları da açılmakta ve bu kurslar Türkiye'deki sivil toplum kuruluşları ile de desteklenmektedir (<https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/afad-olive-branch-area-situation-overview-report-26-october-2020>).

İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesi

Suriye iç savaşı öncesinde 1.5 milyon kişinin yaşadığı ancak savaş süresince bölgenin yoğun göç alarak toplam nüfusunun 3.800.000 kişiye ulaştığı (<http://www.hatay.gov.tr/turkiye-idlipte-savas-magdurularina-umut-oluyor>) İdlib merkez ve kırsalında, 2019 Aralık – 2020 Mart ayları arasında yaşanan göç dalgası sonrası ilan edilen ateşkes ile yaklaşık 180 bin kişi eski bölgelerine geri dönüş yapmıştır. Bununla birlikte yukarıdaki kısımlarda da ifade edildiği üzere bölgede bulunan kamplarda yaklaşık 1.400.000 kişi yaşamlarına devam etmektedir. 1 Aralık 2019 tarihinden itibaren Rejim tarafından İdlib'in güneyinde ve Halep'in batısında bulunan yerleşim yerlerine yapılan saldırılar nedeniyle Türkiye sınırına yakın noktalara, Zeytin Dalı ve Fırat Kalkanı Harekâtı Bölgelerine yaklaşık 960 bin kişilik göç hareketi yaşanmıştır (AFAD Başkanlığı-2021). Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Ofisi Koordinasyon Kurulunun (BM-OCHA) yayınladığı İdlib göç yolları haritasında da özellikle İdlib'in güneyinden Türkiye sınırlarına ve oradan Fırat Kalkanı Harekât Bölgesine doğru bir rotanın izlendiği görülmektedir.

Yaşanan bu göç sürecine ilişkin yerlerinden edilen bu kişilerin barınma ihtiyaçlarını karşılamak üzere AFAD koordinasyonunda yeni kamp alanlarının çalışmaları başlatılmıştır. Göçün ilk evresinde çadır kampların kurulumu yapılmış olup 2020 Mart ayında kararlaştırılan ateşkes ile göç hareketinin durması üzerine, bölgede AFAD Başkanlığı koordinesinde ulusal sivil toplum kuruluşları ile briket ev yaşam alanlarının kurulmasına başlanmıştır. Bu süreçte bizzat Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip ERDOĞAN'ın konunun hassasiyetine binaen göstermiş oldukları duyarlılıkları ve bu minvalde kararlaştırılmış olduğu üzere, İdlib bölgesinde AFAD Başkanlığı ve Ulusal STK'lar tarafından 50 bin adet briket ev kurulumu çalışmalarına başlanmıştır. AFAD Başkanlığının yapmış olduğu çalışmalar kapsamında 2021 yılı Nisan ayı itibarıyla taahhüt edilen briket ev sayısı Fırat Kalkanı Bölgesinde yapılanlarla birlikte 53.500'ü aşmış olup 36.000'den fazlası tamamlanmış ve yaklaşık 22.000 aile bu evlere yerleştirilmiştir (AFAD Başkanlığı-2021).



Harita 3: BM OCHA, İdlib Göç Yolu ve Yoğunluğu Haritası.

Kaynak: (<https://www.unocha.org/search>)

Sonuç Yerine

“AFAD Başkanlığınca Suriye Krizinde Yürütülen Çalışmaların Türkiye'nin Dış Politikada Öncelendiği İnsani Diplomasi Faaliyetleri Bağlamında Değerlendirilmesi” adını taşıyan bu çalışmada, genelde kültürel diplomasinin bir yansıması olan ve özellikle insani yardım faaliyetleri açısından ele alınan insani diplomasi kavramı ve buna ilişkin kavramsal/teorik açıklamaların derlemesi, özelde ise buna ilişkin Türkiye'deki uygulamalar ele alınmıştır. Türkiye özelinde uluslararası alanda son 20 yılda gerçekleştirilen insani yardımlar ve temelde Suriye kaynaklı göç sonrasında Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı başta olmak üzere diğer kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının birlikte ortaya koyduğu çalışmalar çeşitli örneklerle somutlaştırılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ilgili kısımlarında da görüldüğü üzere Türkiye, sınırlarına yönelik Suriye kaynaklı dış göç olgusuna 2016 yılına kadar açık kapı politikası izleyerek cevap vermiş, bu noktada Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, uluslararası toplumun desteğini yeterince alamamış ve bir anlamda yalnızlığa terk edilmiştir. Bununla birlikte, Suriye krizinin derinleştiği 2015-2016 yıllarında Türkiye sınırına çok yakın noktalarda baş gösteren ikinci bir tehdit ve tehlike ortaya çıkmıştır. Suriye'nin kuzeyinde yapılan ve iç savaş ortamındaki boşluktan istifade eden PKK/PYD, DAESH ve diğer terör örgütlerinin Türkiye sınırlarına yönelik saldırılarına, 2016 yılı Ağustos ayında başlayan Fırat Kalkanı Harekâtı ile önemli bir darbe vurulmuştur. Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan meşru haklarını kullanarak bölgenin terör örgütlerinden temizlenmesi ve ülke sınır güvenliğini sağlamak amacıyla Suriye'nin kuzeyine yönelik başlattığı bu ilk harekât, aslında 2016 yılından sonra kamu diplomasisi alanında önemli bir paradigma dönüşümünü gündeme getirmiştir. Bu paradigma dönüşümünü hem askeri-ekonomik hem de yumuşak güç unsurlarının bir arada kullanımı şeklinde tanımlanabilecek olan “akıllı güç” kavramı ile tarif etmek mümkündür. Suriye krizinde gelinen aşama ve Türkiye'nin karşı karşıya kaldığı tehdit ve riskler, dış politikada karşılaşılan tüm sorunların tek başına yumuşak güç unsurlarının kullanımı ile çözülemeyeceğini ortaya koymuş ve yeri geldiğinde askeri ve ekonomik güç potansiyelinin kullanılmasının kaçınılmazlığını gözler önüne sermiştir.

Yine Suriye krizinin derinleşmesinin bir sonucu olan Suriye Afrin bölgesinde terör örgütleri YPG/PKK-DEAŞ'a karşı 2018 yılında başlatılan Zeytin Dalı Harekâtı, 2019 yılındaki Barış Pınarı Harekâtı ve 2020 yılında, Suriye'nin İdlib kentinde Rejim unsurlarınca Türk askerlerine yapılan menfur saldırı sonrasında Türk Silahlı Kuvvetlerince başlatılan Bahar Kalkanı Harekâtı ve ardından İdlib Gerginliği Azaltma Protokolü kapsamında Türkiye ve Rusya'nın Ateşkes üzerinde anlaşması, sözü edilen bu paradigmanın geçerliliğini kanıtlamıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünü oluşturan; Türkiye'nin uyguladığı insani diplomasi sürecinin Suriye krizindeki yansıması olan “açık kapı” politikası ve bölgede AFAD Başkanlığı koordinesinde sürdürülen temel insani yardım çalışmaları ise akıllı güç politikalarının yumuşak güç unsurlarını ve insani diplomasi süreçlerini teşkil etmektedir. Bu açıdan Suriye'nin kuzey bölgesinde, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Bölgeleri ile İdlib Gerginliği Azaltma Bölgesinde gerek kamp gerekse şehir merkezlerinde yaşayan yaklaşık 5,8 milyon nüfusa ulaştırılan insani yardımlar ve oluşturulan kampların sevk ve idare edilme süreçleri yumuşak güç unsurlarının en önemli göstergesi durumundadır. Türkiye'nin ülke içindeki geçici barınma merkezlerinde kalanlarla birlikte 3,6 milyondan fazla Suriyeliyi barındırması ve bu bağlamda dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülke olması da bir diğer göstergedir.

Gelinen aşamada, Suriye iç savaşının sadece bölge ülkeleri nezdinde değil, küresel ölçekte tüm dünya ülkelerini farklı açılardan etkilediği görülmektedir. Suriye iç savaşı ile birlikte uluslararası toplum daha önce bu yoğunlukta karşılaşmadığı terör, milli güvenlik, düzensiz göç, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi çok farklı sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu farklı konu başlıklarının her biri ayrı bir araştırma ve inceleme konusu olmakla birlikte; Suriye iç savaşından ekonomik, askeri, politik, hukuki, sosyal ve kültürel açılardan en çok etkilenen ülke hiç şüphesiz Türkiye olmuştur (Bozkurt, 2020: 33). Bu açıdan Suriye kaynaklı dış göçün neredeyse tüm maliyetlerini Türkiye tek başına üstlenmiştir. Ancak bu maliyetlerden en az etkilenen ülkelerin ise genel anlamıyla Avrupa Birliği ülkeleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu açıdan Suriye krizinde Türkiye'nin ortaya koyduğu akıllı güç politikalarının sonuçlarından Avrupa ülkelerinin istifade ettiğini ve Avrupa'nın sınır güvenliğinin Türkiye'nin sınırlarından başladığını belirtmek konunun bütüncül açıdan değerlendirilmesi noktasında doğru bir yaklaşım olacaktır.

Türkiye derinleşen Suriye krizinde insani diplomasi alanında 2016 yılında ortaya koyduğu akıllı güç vizyonuyla Suriye kaynaklı dış göçü yerinde kontrol etmiş ve sınırlarına yönelik oluşan terör bloatunu ve tehdidini yerinde bitirmeyi hedeflemiştir. Türkiye ortaya koyduğu bu vizyonuyla Avrupa'yı tehdit eden göç olgusunu 2016'dan sonra sınırları ötesinde yönetmeye başlamış ve bu bölgelerde sağlanan güvenlik ortamı dolayısıyla yerinden edilmiş olan birçok Suriyeli aile topraklarına geri dönmeye başlamıştır. 2021 yılı Mart ayı verilerine göre, ülkesine geri dönen Suriyeli sayısının 430 bin rakamına ulaştığı dikkate alındığında; Türkiye'nin Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Bahar Kalkanı hareketi ile hayata geçirmeye başladığı akıllı güç politikalarının rasyonel ve meşru bir yaklaşım olduğu ortaya çıkmakta ve bu sonuçtan tüm bölge ülkelerinin de çıkar sağladığı görülmektedir.

Bununla birlikte, Türkiye'nin son 20 yılda uluslararası alanda ortaya koyduğu bu çabalar, sadece göçmenlere sağlanan insani yardım faaliyetleri ile sınırlı değildir. Bu bağlamda Türkiye geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısından kopmadan yeni nesillere de örnek olacak şekilde, deprem, sel, insani krizler, salgın hastalıklar, kuraklık, Türk vatandaşlarının ve yabancıların tahliyesi, hasta ve yaralı transferleri gibi pek çok durumda tüm insanlığın yararlarını sarmak için çalışmaktadır. Bu açıdan Türkiye Cumhuriyeti, zengin tarihi ve kültürel bağları bulunan başta Balkanlar ve Türk Cumhuriyetleri olmak üzere Körfez ülkeleri ve Afrika kıtasındaki ülkelerde yaklaşık yirmi yıllık bir zaman diliminde, ticari ve ekonomik faaliyetlerde bulunan iş insanları, sağlık ve eğitim kurumları ve kültürel faaliyetleri ile etkin bir kültürel diplomasi faaliyeti yürütmektedir (Purtaş, 2013: 2). Aslında Türkiye'nin kültürel ve insani diplomasi açısından ortaya koyduğu bu küresel perspektifin ilham kaynağını, kendi tarihi ve kültürel köklerinden aldığı belirtmek gerekmektedir.

Türkiye, AFAD Başkanlığı ile birlikte Türk İşbirliği ve Kalkınma Ajansı, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı gibi uluslararası alanda faaliyet yürüten diğer kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütleriyle birlikte dünya çapında 60'tan fazla ülkede; deprem, su taşkınları, iklim değişikliklerine bağlı olarak meydana gelen kuraklık ve kıtlık, büyük yangınlar ve iç karışıklıklar gibi felaketlere ve acil durumlara maruz kalan nüfusa destek olmak üzere insani yardım faaliyetleri yürütmektedir. AFAD tarafından yıllık olarak yayınlanan uluslararası insani yardım raporlarından (AFAD Başkanlığı, 2009-2019 Raporları) anlaşıldığı üzere, AFAD sadece belirli olaylar karşısında uluslararası yardım çağrısında bulunan ülkelere insani yardım sağlamakla kalmamış, aynı zamanda

büyük insanlık dramlarının yaşandığı Bangladeş, Yemen ve Suriye'de geniş kapsamlı ve süregelen insani yardım operasyonları sürdürmüştür. Dolayısıyla Türkiye, tarihinden bu günlere kadar vicdani manada üstlendiği insani sorumluluğunu 21. Yüzyılın ilk çeyreğinde de yerine getirmiş, “insanı yaşat ki; devlet yaşasın” düsturundan hareketle, dini ve vicdani sorumluluk bilinci ile mazlum ve mağdurların yanında olmuştur.

Uluslararası kuruluşların dünya üzerinde, gerek afetler gerekse az gelişmiş toplumlara yönelik yürütmüş olduğu farklı açılım politikaları ve sürdürülebilir kalkınmayı esas alan projeleri hayata geçirdikleri bilinmektedir. Bu bağlamda en yakın çalışmalardan biri olan “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi” Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 25 Eylül 2015 günü kabul edilmiştir. 2015 yılında bu gündemi kabul eden BM, aslında bir söz vermiş ve “2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin” önemli bir parçasını oluşturan “kimseyi arkada bırakma” şeklinde sloganlaştırdığı (<https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind>) bir hedefle yola çıkmıştır. Ancak dünya çapında yaşanan insani krizlere bakıldığında; “2018 Dünya Afetler Raporu”nda da vurgulandığı üzere, milyonlarca insanın arkada bırakıldığı görülmektedir (World Disasters Report, 2018).

Bu bağlamda Türkiye'nin müstesna bir yeri olduğunu, Suriye krizinde yaşanan zorunlu göç sürecinde hiçbir Suriyeli göçmene kapılarını kapatmadığını ve AFAD gibi kurumları sayesinde bölgede etkin bir insani yardım faaliyeti sürecini yürüttüğünü ve yürütmeye de devam ettiğini ifade etmek gerekmektedir. Kısacası Türkiye, kimseyi arkada bırakmamıştır. Suriye iç savaşının üstünden 10 yıl geçmesine rağmen, milyonlarca Suriyeli göçmeni gerek sınırları içinde gerekse sınırları dışında yalnız bırakmayarak temel insani yardımların ötesinde zorunlu göçe maruz kalan insanlara eğitim, sağlık ve istihdam fırsatları da sunmuştur.

KAYNAKÇA

- AFAD Başkanlığı, Uluslararası İnsani Yardım Faaliyetleri, International Humanitarian Aid Activities, 2009-2018, 2019, 2020, 2021
- Bozkurt Ö. (2020), Hatay'ın Yayladağı İlçesine Göç Eden Suriyelilerin Bütünleşme Süreçleri, Doktora Tezi, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Brooks S. (Edited by-2019) Uncertain Embrace: The Rise and Fall Of Canadian Studies, Promoting Canadian Studies Abroad, Soft Power & Cultural Diplomacy, Palgrave Macmillan Series in Global Public Diplomacy.
- Çavuşoğlu M. T.C. Dışişleri Bakanı (2020), 2020 Yılına Girerken Girişimci ve İnsani Dış Politikamız, Dışişleri Bakanlığının 2020 Mali Yılı Bütçe Tasarısının TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na Sunulması Vesilesiyle Hazırlanan Kitapçık. (https://www.mfa.gov.tr/site_media/html/2020-yilina-girerken-girisimci-ve-insani-dis-politikamiz.pdf)
- Dülger K. (2017) Etkinliği Giderek Artan Yeni Bir Kavram Olarak İnsani Diplomasi ve Bu Alanda Örnek Teşkil Eden Türkiye'nin İnsani Diplomasi Anlayışı, Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi, Cilt: 3, Sayı 2.
- Demos (2007) Culture is a central component of international relations. It's time to unlock its full potential, Cultural Diplomacy, (Kirsten Bound, Rachel Briggs, John Holden, Samuel Jones), First published, London.
- Ekşi M. (2016) The Rise and Fall of Soft Power in Turkish Foreign Policy During JDP, LAP Lambert Academic Publishing.
- Feigenbaum H.B. (2002) Globalization And Cultural Diplomacy, The George Washington University, Center For Arts And Culture, Art, Culture & the National Agenda Issue Paper.
- Global Report On Internal Displacement 2019 (GRID-2019), Internal Displacement Monitoring Centre, Norwegian Refugee Council.
- Kalın İ. (2010) Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, MÜSİAD Araştırma Raporları, Yükselen Değer Türkiye, İstanbul.
- Lauri A. D. (2018) Humanitarian Diplomacy: A New Research Agenda, Michelsen Institute, Number 4, CMI, Brief.

Bozkurt, Ö. (2021). Afet ve Acil Durum Yönetimi (AFAD) Başkanlığınca Suriye krizinde yürütülen çalışmaların Türkiye'nin dış politikada öncelendiği insani diplomasi faaliyetleri bağlamında değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 18(2), 266-281. doi:[10.14687/jhs.v17i2.6171](https://doi.org/10.14687/jhs.v17i2.6171)

- Melissen J. (Edited by-2005) *The EU as a Soft Power: the Force of Persuasion* Anna Michalski, *The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations*, Palgrave Macmillan.
- Nye J.S.(2004) *Soft Power The Means To Success in World Politics*, Public Affairs New York, Published in the United States by Public Affairs TM, a member of the Perseus Books Group.
- Nye J. S. (2009) *Get Smart Combining Hard and Soft Power*, Published by the Council on Foreign Relations.
- Oğurlu E. (2017) *Türk Dış Politikası'nda Afrika Açılımı The African Opening in Turkish Foreign Policy*, *Research Journal of Politics, Economics and Management*, Vol: 5, Issue: 5, Spesial Issue of ICPESS.
- Purtaş F. (2013), *Türk Dış Politikasının Yükselen Değeri: Kültürel Diplomasi Rising Value of Turkish Foreign Policy: Cultural Diplomacy*.
- Regnier P. (2011) *The emerging concept of humanitarian diplomacy: identification of a community of practice and prospects for international recognition*, *International Review of the Red Cross*, Volume 93 Number 884.
- Sadık G., Zorba H. (2017) *Humanitarian Diplomacy for Syrian Refugees and Turkey-EU Relations*, *Göç Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 3, Sayı: 2.
- Schneider P. (2005), *Culture Communicates: US Diplomacy That Works* Cynthia, *The New Public Diplomacy Soft Power in International Relations* Edited by Jan Melissen, *Director Clingendael Diplomatic Studies Programme Netherlands Institute of International Relations*, Clingendael.
- Suriye'nin Kuzeyinde Yapılan Çalışmalar, AFAD Başkanlığı-2020/2021.
- Suriye'nin Kuzeyi Kamp Bölgeleri (Kaynak: UN-OCHA)
- TASAM İnsani Diplomasi Çalıştayı Sonuç Raporu-2017, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/38012/insani_diplomasi_calistayi_sonuc_raporu.
- Tuncer B.B. (2020) *Covid-19 Sürecinde Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Uluslararası Halkla İlişkileri, Kamu Diplomasisi Örneği Olarak Dış Yardımlarla Yarattığı Etki Üzerine Bir Değerlendirme*, *The Journal of Social Science*, Year:4, Volume:4, Number:8 / Yıl:4, Cilt:4, Sayı:8.
- Yıldırım E. (2019) *İnsani Diplomasi Faaliyetlerinin Türkiye'nin Yumuşak Gücüne Etkisi*, *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 9, Cilt: 13, Sayı: 19.
- World Disasters Report (2018) "Leaving No One Behind", *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies*.
- 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 Nolu Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi.
- 17/06/2009 tarihli ve 27261 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5902 Sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.
- 18/12/2014 tarihinde yayımlanan "Geçici Koruma Altındaki Yabancılar İlişkin Hizmetlerinin Yürütülmesi" konulu Başbakanlık Genelgesi (2014/4).
- 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği.
- <https://www.unocha.org/search/node/Id0map> (BM OCHA, İdlib Göç Yolu ve Yoğunluğu Haritası)
- <http://www.hatay.gov.tr/turkiye-idlipte-savas-magdurlarina-umut-oluyor>
- <https://explora.globalpresence.realinstitutoelcano.org/en/country/iepg/global/TR/>
- <http://www.mfa.gov.tr/turkiyenin-kalkinma-isbirligi>
- <https://www.goc.gov.tr/turkiye-de-gecici-koruma>
- <https://www.afad.gov.tr/nufus-hareketleri-martayitibariyle-devredildi>
- <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/afad-olive-branch-area-situation-overview-report-26-october-2020>
- <https://www.aa.com.tr//kuresel-insani-yardim-dunyanin-en-comert-ulkesi-tur>
- <https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind>

Extended English Summary

“Evaluation of Turkey’s Humanitarian Diplomacy Studies Conducted by AFAD Presidency in the Syrian Crisis in that focusing on Turkey's Foreign Policy” is the name which in this study, In the Syrian crisis that has left its 10th year behind, activities carried out both in and outside of Turkey’s boundaries that It is discussed in the context of humanitarian diplomacy. The study consists of two main parts, firstly, concept of humanitarian diplomacy symbolizing one of the last stages of public diplomacy has been mentioned. In the second part of the study, in the context of the management of the phenomenon of migration that carried out in the Syrian crisis the work carried out with public institutions and non-governmental organizations under the coordination of AFAD Presidency was mentioned.

As can be seen in the relevant parts of the study Turkey, responded to the Syrian-originated out-migration phenomenon by following an open door policy until 2016. At this point, it could not get the support of the international community, especially the European countries, and in a sense it was left to loneliness. However, in 2015-2016 when the Syrian crisis deepened, a second threat and danger emerged very close to the Turkish border. PKK / PYD, DAESH and other terrorist organizations, which are organized in the north of Syria and taking advantage of the vacuum in the civil war environment, attacks on Turkish borders, an important beat was strike with the Operation Euphrates Shield, which started in August 2016. This is the first operation launched by Turkey against the north of Syria in order to cleanse the region from terrorist organizations and to ensure the country’s border security by using its legitimate rights arising from international law in fact, it brought up an important paradigm transformation in the field of public diplomacy after 2016. It is possible to describe this paradigm transformation with the concept of “smart power”, which can be defined as the use of both military-economic and soft power elements together. The stage reached in the Syrian crisis and the threats and risks faced by Turkey have revealed that all the problems encountered in foreign policy cannot be solved by the use of soft power elements alone, and demonstrated the inevitability of using the military and economic power potential when the time comes.

In the second part of the study; The "open door" policy, which is the reflection of the humanitarian diplomacy process implemented by Turkey in the Syrian crisis, and the basic humanitarian aid activities carried out in the region under the coordination of AFAD Presidency constitute the soft power elements of smart power policies and humanitarian diplomacy processes. In this respect, in the northern region of Syria, Euphrates Shield, Olive Branch, Peace Spring Regions and Idlib Strain Relief Zone the humanitarian aid delivered to approximately 5.8 million people living in camps and city centers and the management and administration processes of the established camps are the most important indicators of soft power elements. Another indicator is that Turkey shelters more than 3.6 million Syrians together with those who stay in temporary accommodation centers in the country and in this context, it is the country with the highest number of refugees in the world.

In this respect, Turkey alone has undertaken almost all costs of out-migration originating from Syria. However, in general, it would not be wrong to say that the countries least affected by these costs are the European Union countries. In this respect, European countries have benefited from the results of the smart power policies put forward by Turkey in the Syrian crisis. Besides, stating that Europe's border security starts from the borders of Turkey would be a correct approach at the point of evaluating the issue from a holistic perspective.

In the last part of the study, in all kinds of crises beyond the borders of Turkey, beyond just ensuring their own security, evaluations have been made about Turkey’s benefits and contributions according to the countries in the region, like Europe and also world peace. In the light of all these evaluations, it should be clarified that Turkey fulfilled its humanitarian responsibility that it has assumed in a conscientious sense since its history, also in the first quarter of the 21st century, “let the human be alive; the state is alive” with the motto, with the awareness of religious and conscientious responsibility, to stand by the oppressed and the victims. Although 10 years have passed since the Syrian civil war, by not leaving millions of Syrian migrants alone both within and outside of its borders, Turkey is a country that should be a role model in migration and humanitarian aid processes, providing education, health and employment opportunities to people exposed to forced migration beyond basic humanitarian aid.